

คู่มือการปฏิบัติงาน
การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์
สำหรับ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลุ่มกฎหมายและคดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

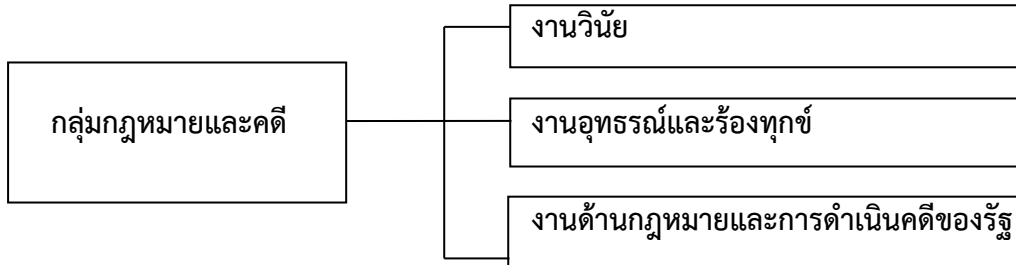
การจัดทำคู่มือการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์ สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ ซึ่งการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์ สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในคู่มือเล่มนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญ และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสืบสวนข้อเท็จจริง การดำเนินการทางวินัย ทั้งกรณีวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง การพิจารณาโทษและการกำหนดโทษ ซึ่งได้อธิบายหลักการวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการไว้ ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรม โปร่งใส เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 หวังว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกต่อสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

กรอบภาระงาน กลุ่มกฎหมายและคดี

1. งานวินัย

- 1.1 การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัย
- 1.2 การดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน
- 1.3 การดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและการตรวจพิจารณาวินัย
- 1.4 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 1.5 การสั่งพักราชการ สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

2. งานอุทธรณ์และร้องทุกข์

- 2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์
- 2.2 การดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

3. งานด้านกฎหมายและการดำเนินคดีของรัฐ

- 3.1 การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
- 3.2 การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 3.3 การดำเนินการเกี่ยวกับงานคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่นๆ ของรัฐ

คู่มือการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และร้องทุกข์
สำหรับ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

.....

วินัย คือ กฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนอาจต้องรับโทษ กล่าวอีกนัยหนึ่ง

วินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติของคนในองค์การให้เป็นไปตามแบบแผนที่พึงประสงค์

วินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้อบัญญัติที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติ ตามหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 82 – มาตรา 97

การลงโทษทางวินัยข้าราชการ เป็นกระบวนการสำคัญอันหนึ่งในการบริหารงานบุคคลภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของข้าราชการ และมีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนวยการ ศักดิ์ศรีของข้าราชการด้วย การลงโทษทางวินัยถูกนำมาใช้เป็นมาตรการเชิงลบ ควบคู่กับการให้รางวัล ซึ่งเป็นมาตรการเชิงบวก ภายใต้แนวความคิดว่า ข้าราชการที่ดีมีประสิทธิภาพควรได้รับการยกย่อง และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจและเป็นตัวอย่างที่ดี ข้าราชการที่กระทำความผิดสมควรได้รับการลงโทษตามควร แก่กรณี เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการอื่น

ความผิดทางวินัย มี 5 สถาน ตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

ก. <u>วินัยไม่ร้ายแรง</u>	1. ภาคทัณฑ์
	2. ตัดเงินเดือน
	3. ลดขั้นเงินเดือน
ข. <u>วินัยร้ายแรง</u>	4. ปลดออก
	5. ไล่ออก

การว่ากล่าวตักเตือนหรือการทำทัณฑ์บน ไม่ถือว่าเป็นโทษทางวินัย ใช้ในกรณีที่ เป็นความผิดเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ เช่น เป็นความผิดเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก การว่ากล่าวตักเตือนนั้น ผู้บังคับบัญชาอาจเรียกมาว่ากล่าวตักเตือนมิให้กระทำความผิดเช่นนั้นอีก หรือให้พึงระมัดระวังโดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือ แต่อาจมีการบันทึกหมายเหตุประจำวันของหน่วยงาน หรือของผู้บังคับบัญชา สำหรับการทำทัณฑ์บนนั้นกฎหมายกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ (มาตรา 100 วรรคสอง)

โทษภาคทัณฑ์ ใช้ลงโทษในกรณีที่ เป็นความผิดเล็กน้อยหรือมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับต้องถูกลงโทษตัดเงินเดือน สำหรับโทษภาคทัณฑ์ไม่ต้องห้ามการเลื่อนเงินเดือน

โทษตัดเงินเดือนและลดเงินเดือน ใช้ลงโทษในความผิดที่ไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง และไม่ใช่ว่ากรณีที่เป็นความผิดเล็กน้อย

โทษปลดออกและไล่ออก ใช้ลงโทษในกรณีที่เป็นความผิดวินัยร้ายแรงเท่านั้น โดยให้พิจารณาโทษตามพฤติการณ์แห่งการกระทำหรือความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาโทษก็ได้ โดยต้องวางโทษก่อนว่ากรณีกระทำผิดนั้นเป็นความผิดกรณีใด สมควรลงโทษสถานใด แต่มีเหตุอันควรลดหย่อนอย่างไร เช่น ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน กระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แก้อิทธิพลความเสียหาย คุณความดี ฯลฯ จึงลดหย่อนโทษเป็นโทษสถานใด อย่่างไรก็ดี หากเป็นความผิดวินัยร้ายแรง มาตรา 99 ห้ามลดโทษต่ำกว่าปลดออก สำหรับเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลย คณะรัฐมนตรีมีมติไว้ว่าควรลงโทษไล่ออก ทั้ง 2 กรณี ความผิดฐานทุจริตนั้น แม้จะนำเงินที่ทุจริตไปมาคืนก็ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ

การสั่งให้ออกจากราชการ ไม่ใช่โทษทางวินัย

วินัยไม่ร้ายแรง ได้แก่

1. ไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาค และเที่ยงธรรม ต้องมีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น
4. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาลโดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ
5. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายใน 7 วันเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งก็ได้ และเมื่อเสนอความเห็นแล้วถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตาม
6. ไม่ตรงต่อเวลา ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียน ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
7. ไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม ไม่สุภาพเรียบร้อยและรักษาความสามัคคี ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมงาน ไม่ต้อนรับหรือให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมต่อผู้เรียนและประชาชนผู้มาติดต่อราชการ
8. กลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความจริง
9. กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
10. เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

11. ไม่วางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน อาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคลหรือพรรคการเมืองใด

12. กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

13. ไม่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ไม่ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย หรือละเลย หรือมีพฤติกรรมปกป้อง ช่วยเหลือมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต

วินัยร้ายแรง ได้แก่

1. ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

2. จงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อหรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

3. ขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

4. ละทิ้งหน้าที่ หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

5. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

6. กลั่นแกล้ง ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

7. กลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความจริง เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

8. กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขาย หรือให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ

9. คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ เพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น

10. ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะมียาค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนวิทยฐานะ หรือให้ได้รับเงินเดือนในอันดับที่สูงขึ้น

11. เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตโดยการซื้อสิทธิ หรือขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่น ที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน หรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน

12. กระทำคามผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง
13. เสพยาเสพติด หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด
14. เล่นการพนันเป็นอาชญา
15. กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่

ผลของการกระทำผิดวินัย

1. ถูกสอบสวนลงโทษ
2. ถูกงดพิจารณาความดีความชอบ
3. ขาดความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบุคคลทั่วไป
4. ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเท่าที่ควร
5. เกิดความเดือดร้อนทั้งตนเองและครอบครัว
6. เกิดความเสียหายทั้งตนเองและทางราชการ
7. เสื่อมเสียชื่อเสียง
8. ไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญถ้าถูกลงโทษไล่ออก
9. อาจต้องรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่ง

ข้อควรทราบเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ

1. ไม่มีอายุความ
2. ยอมความกันไม่ได้
3. ไม่อาจชดใช้ด้วยเงินเพื่อลบล้างความผิด
4. กรณีถูกสอบสวนวินัยร้ายแรง แม้ออกจากราชการไปแล้วก็สอบสวนต่อไปได้
- * 5. กรณีถูกสอบสวนวินัยร้ายแรง ต้องรอกการเลื่อนขึ้นเงินเดือนไว้ก่อน
6. กรณีถูกฟ้องคดีอาญาต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
7. ถ้าถูกลงโทษหนักกว่าโทษภาคทัณฑ์ จะไม่ได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในครั้งที่ถูกลงโทษ
8. ถ้าถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจะไม่ได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกครั้งที่มีการรอ
9. โทษปลดออก มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนลาออก
10. เมื่อมีการกล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าเห็นว่ามีมูลต้องดำเนินการทางวินัยทันที ถ้าเห็นว่าไม่มีมูลจึงจะยุติเรื่องได้
11. การละเลยหรือมีพฤติกรรมปกป้อง ช่วยเหลือ มิให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย
12. การดำเนินการทางวินัยทั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ต้องตั้งกรรมการสอบสวนทุกกรณี เว้นแต่กรณีเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

13. “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น “ประโยชน์” ในที่นี้หมายถึง ทรัพย์สินและไม่ใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ การอนุญาต อนุมัติ

14. คำว่า “กรณีมีมูล” หมายความว่า มีกรณีเป็นที่สงสัยว่ามีการกระทำความผิดวินัยเกิดขึ้นแล้ว

การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในการออกคำสั่งลงโทษ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีลำดับก่อนหลังต่อเนื่องกัน อันได้แก่ การตั้งเรื่องกล่าวหา การสืบสวนสอบสวน การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษและการสั่งลงโทษ รวมทั้งการดำเนินการต่าง ๆ ในระหว่างการสอบสวนพิจารณา เช่น การสั่งพัก การสั่งให้ออกไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา เป็นต้น

ทั้งนี้ การสืบสวนเพื่อพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ตามมาตรา 95 ยังไม่ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัย การสืบสวนที่ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ การสืบสวนกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องสืบสวนก่อน

หลักการดำเนินการทางวินัยเบื้องต้น

1. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการทางวินัยได้ทันที เช่น ผู้บังคับบัญชาพบเห็นการกระทำความผิด ก็อาจสั่งให้ผู้นั้นชี้แจงหรือรายงานข้อเท็จจริง และอาจสืบสวนพยานผู้รู้เห็นประกอบการพิจารณาด้วย เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีมูลกรณีเกิดขึ้นจริง ก็สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวน เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมต่อไป

2. กรณีที่มีการร้องเรียนด้วยวาจา ให้จดปากคำและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปี พร้อมรวบรวมพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา แล้วดำเนินการให้มีการสืบสวนข้อเท็จจริง โดยตั้งกรรมการสืบสวน หรือสั่งให้บุคคลใดไปสืบสวน หรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามก็ได้ หากเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหา ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป

3. สำหรับกรณีที่มีการร้องเรียนเป็นหนังสือ ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนในเบื้องต้นก่อน หากเห็นว่าไม่มีมูลก็สั่งยุติเรื่อง ถ้าเห็นว่ามีมูลก็สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป ในกรณีที่หนังสือร้องเรียนไม่ลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน หรือเป็นการร้องเรียนที่ไม่ปรากฏตัวตนของผู้ร้องเรียน หรือไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่แน่นอนจะเข้าลักษณะของบัตรสนเท่ห์ ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีห้ามมิให้รับฟัง เพราะจะทำให้ข้าราชการเสียขวัญในการปฏิบัติหน้าที่

การสืบสวนตามข้อ 1 – ข้อ 3 นี้ ยังไม่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัย หากสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีมูลและยุติเรื่องก็ไม่ต้องรายงานการดำเนินการตามระเบียบ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2548 แต่อาจต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามสายงานการบังคับบัญชา หากเป็นกรณีมีมูลและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว จึงเป็นการดำเนินการทางวินัยที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

1. การตั้งเรื่องกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหา เป็นการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย มาตรา 98 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยไม่ชักช้า ผู้ตั้งเรื่องกล่าวหาคือผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา กรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53 เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน สำหรับกรณีที่เป็นกรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สามารถแต่งตั้งกรรมการสอบสวนข้าราชการในโรงเรียนได้ทุกคน แม้ว่าจะไม่มีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งก็ตาม เว้นแต่กรณีที่เป็นกรช่วยเหลือปฏิบัติราชการจะมีเพียงอำนาจการบังคับบัญชา แต่ไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยหรือสั่งลงโทษ กรณีเช่นนี้จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดเป็นผู้ดำเนินการ คำสั่งให้ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่กล่าวหาและรายชื่อของคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่ต้องระบุมาตราหรือกรณีความผิด

เรื่องที่กล่าวหา หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัย

การตั้งเรื่องกล่าวหานี้เป็นขั้นตอนที่จำเป็นไม่ว่าจะเป็นกรณีความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ตาม จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าคุณกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยในเรื่องใด เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาารู้ตัวและมีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้

“เรื่องที่กล่าวหา” นั้น ไม่ใช่กรณีกระทำความผิด แต่เป็นเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ดังนั้น ในการตั้งเรื่องกล่าวหาในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดเท่านั้น ไม่ควรระบุมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิด การระบุมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิดนั้น ควรปล่อยให้เป็นเรื่องของคณะกรรมการสอบสวนและผู้มีอำนาจพิจารณาโทษที่จะพิจารณาปรับบทความผิด หากหลังจากได้สอบสวนพิจารณาข้อเท็จจริง ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไปกำหนดบทมาตราว่าด้วยวินัย หรือกรณีความผิดไว้ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเสียแต่แรกแล้ว อาจกลายเป็นการจำกัดขอบเขตของการสอบสวนให้อยู่เฉพาะในบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิดที่กำหนดไว้ ถ้าพบการกระทำผิดที่เกินกว่านั้นจะเกิดปัญหาว่าเป็นการสอบสวนเรื่องอื่น หรือพิจารณาโทษในเรื่องอื่น ฉะนั้น คำสั่งตั้งกรรมการสอบสวนจึงควรระบุแต่เพียงเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด โดยไม่ระบุบทมาตราว่าด้วยวินัยหรือกรณีความผิด เมื่อสอบสวนแล้วคณะกรรมการสอบสวนและผู้มีอำนาจพิจารณาโทษจึงจะพิจารณาจากพยานหลักฐานว่าเรื่องที่กล่าวหา นั้น ฟังข้อเท็จจริงได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในเรื่องนั้นอย่างไร แล้วปรับบทความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด

2. การแจ้งข้อกล่าวหา

การแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำ ดังที่ มาตรา 98 บัญญัติว่า “...ในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา”

การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนที่จะต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่ามีสิทธิที่จะกระทำการใด เมื่อใดอย่างไร รวมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่าในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งดังกล่าวคือการทำบันทึกตามแบบ สว.3 โดยทำเป็น 2 ฉบับให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบแล้วมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับอีกหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน

“ข้อกล่าวหา” ที่จะต้องแจ้งและอธิบายให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ คือ กรณีและพฤติการณ์แห่งการกระทำที่อ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดซึ่งจะต้องอยู่ในวงรอบขอบเขตของ “เรื่องที่ถูกกล่าวหา” โดยอธิบายเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ชัดเจนขึ้นพอให้ผู้ถูกกล่าวหาจะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ เช่น อธิบายว่าผู้ถูกกล่าวหาทำอะไรและทำอย่างไรในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ เพื่อให้มีโอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ถูกเรื่องตรงประเด็น

3. การสอบสวน

การสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม และเพื่อที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ ถ้ากระทำความผิดจริงก็จะได้ลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยนั้น

การสอบสวนแม้ว่าจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง มาตรา 98 กำหนดให้ต้องสอบสวนทุกกรณีและต้องดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด

ข้อยกเว้น

มาตรา 98 วรรคท้าย บัญญัติว่า “ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้”

กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.ค.ศ.ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. 2549 กำหนดไว้ดังนี้

ก. การกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(1) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิด และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

(2) กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

ข. การกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(1) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(2) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินกว่า 15 วัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(3) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

3.1) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

กรณีวินัยไม่ร้ายแรง : ผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายกำหนด

- กรณีวินัยร้ายแรง :
- (1) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 53
 - (2) ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 100
วรรคหก
 - (3) ผู้บังคับบัญชาผู้ได้รับรายงานตามมาตรา 104
 - (4) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด นายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 98

3.2) องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน

ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา (พ.ศ.2550) ข้อ 3 กำหนดให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา และกรรมการอย่างน้อยอีก 2 คน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้ผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ และต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นกรรมการสอบสวน สรุปคือ คณะกรรมการต้องมี

- (1) อย่างน้อย 3 คน
- (2) เป็นข้าราชการ
- (3) ประธานต้องดำรงตำแหน่ง/วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา
- (4) ในคณะกรรมการต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญา

ทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยเป็นกรรมการสอบสวนอย่างน้อย 1 คน

คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย” หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นกรรมการสอบสวน หรือเป็นเจ้าของหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

3.3) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ต้องระบุ

- (1) เป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง
- (2) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของผู้ถูกกล่าวหา
- (3) เรื่องที่กล่าวหา
- (4) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของคณะกรรมการสอบสวน

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้องตั้งกรรมการสอบสวนทั้งวินัยร้ายและไม่ร้ายแรง จึงควรระบุให้ชัดเจนว่า เป็นเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เนื่องจาก จะต้องใช้กฎสอบสวนฉบับเดียวกัน และต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุน ข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหา มีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

3.4) การแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวนทราบ

เมื่อได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและ วันที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ในการนี้ให้มอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับด้วย ถ้าไม่อาจแจ้ง ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้ หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่ง ให้ส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหาตามที่อยู่ปรากฏหลักฐานของทางราชการ เมื่อล่วงพ้น 15 วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว

(2) ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้ประธานและกรรมการทราบ พร้อมทั้ง ส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ประธานกรรมการและให้ลงลายมือชื่อ และ วัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

ลำดับขั้นตอนการสอบสวน

1. ประธานกรรมการลงลายมือชื่อ วัน เดือน ปี ที่รับทราบคำสั่ง	}	15 วัน นับแต่
วันทราบคำสั่ง
2. ประชุมคณะกรรมการ เพื่อวางแผนทางการสอบสวน (ข้อ 16)
พิจารณาเรื่องที่ถูกกล่าวหา กำหนดข้อกล่าวหา		
3. แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ (สว.2) ข้อ 23
แจ้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา
-ถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะรับสารภาพหรือไม่		
4. -รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา
(กรณีที่ถูกกล่าวหาไม่รับสารภาพ)
-ประชุมเพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุน
ข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด
อย่างไร และเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด	}	60 วัน นับแต่
แจ้ง สว.2
5. -แจ้งข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานและสรุป
พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ
-ถามความประสงค์ของผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจง
เป็นหนังสือ หรือจะให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ (สว.3) ข้อ 24		
6. -สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา	}	60 วัน นับแต่
วันที่ดำเนินการตามข้อ 5
7. ประชุมพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดเพื่อลงมติว่าผู้ถูก		
	}	30 วัน นับแต่
วันที่ดำเนินการตามข้อ 6

กล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าผิดเป็นความผิดร้ายแรง
หรือไม่ร้ายแรง ผิดกรณีใด มาตราใด ควรได้รับโทษสถานใด
หรือหย่อนความสามารถตามมาตรา 111 หรือมีมลทินหรือ
มีหมองตามมาตรา 112

8. ทำบันทึกรายงานการสอบสวน (ข้อ 39)
9. เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

หมายเหตุ

1. รวมระยะเวลาการสอบสวนตามที่กฎ ก.ค.ศ. กำหนด 180 วัน
2. สามารถขยายเวลาได้ตามความจำเป็นในแต่ละขั้นตอน ครั้งละไม่เกิน 60 วัน
3. หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน 240 วัน ประธานกรรมการต้องรายงานให้ผู้สั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาทราบ เพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวน

อนึ่ง สำหรับการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง ข้อ 21 กำหนดให้ดำเนินการให้เสร็จภายใน 90 วัน
หากไม่เสร็จให้ขยายได้ไม่เกิน 30 วัน โดยนำขั้นตอนตามข้อ 20 มาใช้โดยอนุโลม

การสอบสวนทางวินัยเป็นการค้นหาข้อเท็จจริง หรือแสวงหาความจริงให้ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา
กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ซึ่งเป็นระบบไต่สวน โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกัน
ก็ต้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนเสร็จแล้ว ต้องทำรายงานการสอบสวนตามแบบ สว.6
โดยสรุปความเห็นว่ามีความเห็นอย่างไร ยกเหตุผลประกอบว่าเพราะเหตุใดจึงเห็นเช่นนั้น กรณีที่เห็นว่าผิด
ให้ระบุด้วยว่าเห็นว่าผิดร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง หากเป็นความผิดวินัยร้ายแรงต้องเสนอให้ลงโทษปลดออก
หรือไล่ออก จะเสนอโทษต่ำกว่าปลดออกไม่ได้

3.5) ความเห็นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องตรวจสอบว่า คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการ
ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้วหรือไม่ หากเห็นว่าตอนใดไม่ถูกต้องก็สั่งให้ไปทำเสียให้ถูกต้องสมบูรณ์ได้ และผู้สั่ง
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบสวนว่ามีความเห็นอย่างไร เห็นด้วยกับ
กรรมการสอบสวนหรือไม่ และควรลงโทษสถานใด เพราะเหตุใด

ในกรณีที่เป็นกรตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าคณะกรรมการสอบสวน
หรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง (หรือทั้ง 2 ฝ่าย เห็นว่า
ร้ายแรง) ต้องนำเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา พิจารณา แต่ถ้าทั้ง 2 ฝ่าย เห็นว่าไม่ร้ายแรง ผู้สั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนสั่งลงโทษได้ตามอำนาจของตนเอง หากโทษที่จะลงนั้นเกินอำนาจตามที่กฎ ก.ค.ศ.
กำหนด จะต้องเสนอสำนวนไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจ ซึ่งผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานก็อาจพิจารณา
ลงโทษได้ตามความเหมาะสม เมื่อสั่งลงโทษแล้วจึงรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีเช่นนี้เมื่อ อ.ก.ค.
ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาเห็นชอบแล้ว ต้องรายงานไปยัง ก.ค.ศ.เพื่อพิจารณาต่อไป

4. การสั่งพักราชการ

การสั่งพักราชการ คือ การสั่งให้ข้าราชการพ้นจากตำแหน่งระหว่างการสอบสวนพิจารณาทางวินัย หรือระหว่างถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และงดเบิกจ่ายเงินเดือนและเงินอื่น ๆ ที่จ่าย เป็นรายเดือน ตลอดจนเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ไว้ก่อน ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะไม่ให้ผู้นั้นอยู่ปฏิบัติหน้าที่ ราชการเพื่อป้องกันมิให้เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนหรือพิจารณา หรือมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น หรือ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการในประการอื่น และถ้าการสอบสวนพิจารณาฟังข้อเท็จจริงได้ว่า เป็นการ กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะได้สั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตั้งแต่วันพักราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการ

การสั่งพักราชการมีหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 103 และในระหว่างที่ ก.ค.ศ. ยังมีได้ออกกฎ ก.ค.ศ. จึงให้นำกฎ ก.ค.ศ.ฉบับที่ 22 (พ.ศ.2542) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

1) กรณีที่อาจสั่งพัก

(1) มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน

(2) มีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

คำว่า “ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา” หมายถึง ถูกพนักงานสอบสวนกล่าวหาว่า ได้กระทำความผิดอาญา โดยตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว แต่ยังมีได้ถูกฟ้องศาล

2) เหตุที่จะสั่งพัก

(1) กรณีที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือ ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเกี่ยวกับ ความประพฤติ หรือพฤติการณ์อันไม่น่าไว้วางใจ และผู้มีอำนาจสั่งพักราชการพิจารณาเห็นว่า ถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ ในหน้าที่ราชการอาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ หรือ

(2) มีพฤติการณ์ที่แสดงว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อ การสอบสวนพิจารณา หรือจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

(3) ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุมขัง หรือต้องจำคุกมาเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า 15 วันแล้ว

(4) ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวน และต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด อาญาในเรื่องที่สอบสวน หรือถูกตั้งกรรมการสอบสวนภายหลังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด อาญา และผู้มีอำนาจเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าเป็นความผิด วินัยอย่างร้ายแรง

กรณีข้าราชการถูกตั้งกรรมการสอบสวนในความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือต้องหาคดีอาญา หรือถูกฟ้องคดีอาญา ไม่จำเป็นต้องสั่งพักราชการทุกราย ถ้าเห็นว่าถึงแม้จะให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ ราชการระหว่างถูกสอบสวนก็ไม่เสียหายแก่ราชการ หรือถ้าเห็นว่าผู้นั้นไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงว่า จะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา หรือจะไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นแต่ประการใด จะไม่สั่งพักราชการก็ได้ แต่ถ้าผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุมหรือขัง หรือถูกจำคุกมาเป็นเวลาเกินกว่า 15 วันแล้ว กฎหมายบังคับให้ต้องสั่งพักราชการเพราะผู้นั้นไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้

3) ระยะเวลาการสั่งพักราชการ

การสั่งพักราชการจะต้องสั่งพักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา

คำว่า “สอบสวนพิจารณา” มีความหมาย ดังนี้

- (1) ในกรณีถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หมายถึง ผู้บังคับบัญชา
ได้มีคำสั่งลงโทษ หรือคำสั่งอย่างใดที่เป็นการวินิจฉัยแล้วว่าผู้นั้นกระทำความผิดหรือมิได้กระทำความผิดอย่างไร
- (2) ในกรณีต้องหาคดีอาญา หมายถึง การสอบสวนของพนักงานสอบสวนและ
การพิจารณาของพนักงานอัยการแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง
- (3) ในกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หมายถึง การพิจารณาของศาลจนคดีถึงที่สุด

4) ต้องพักทุกเรื่องทุกกรณี

กรณีที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนหลายสำนวน หลายคดี ต้องสั่งพักทุกสำนวนทุกคดี
ถ้าภายหลังปรากฏมีกรณีเพิ่มขึ้นก็ต้องสั่งพักกรณีเพิ่มขึ้นนั้นด้วย

5) วันพักราชการ

ห้ามมิให้สั่งพักย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

- (1) กรณีถูกควบคุม ชัง หรือต้องจำคุก ให้สั่งย้อนไปถึงวันที่ถูกควบคุม ชังหรือ
ต้องจำคุกได้
- (2) กรณีที่สั่งพักไว้แล้ว แต่ต้องสั่งใหม่ เพราะคำสั่งเดิมไม่ถูกต้องให้ย้อนไป
ตามคำสั่งเดิม หรือวันที่ควรต้องพัก
- (3) กรณีที่สั่งพักไว้แล้ว ภายหลังมีกรณีที่ต้องสั่งพักเพิ่มขึ้นให้สั่งพักย้อนไป
ตามกรณีแรก

6) ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการ

คือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา 98 วรรคสอง ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ
ตามมาตรา 53 ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 100 วรรคหก นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
และผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานตามมาตรา 104

7) คำสั่งพักราชการ

คำสั่งต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ กรณีและเหตุที่สั่งให้พักราชการ

8) การแจ้งคำสั่ง

ต้องแจ้งและส่งสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งทราบโดยพลัน แต่ถ้าไม่อาจแจ้งหรือแจ้งแล้ว
ไม่ยอมรับทราบให้ปิดสำเนาไว้ ณ ที่ทำการของผู้นั้น หรือแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

9) ผลของการถูกสั่งพัก

- (1) ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ขาดจากอัตราเงินเดือน
- (2) ไม่อาจสั่งย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นได้
- (3) มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.

10) การสั่งให้ผู้ถูกพักราชการกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

หมายถึง การสั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง หลังจากให้พ้นจากตำแหน่งไปชั่วคราว มาตรา 103 บัญญัติว่า “ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะนั้น ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 100 วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม...”

การสั่งพักราชการ มีหลักเกณฑ์สรุปได้ดังนี้

(1) ในกรณีที่ผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออก

ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามลดโทษต่ำกว่าปลดออก สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้เสนอเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติเป็นประการใดให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุหรือผู้สั่งตั้งกรรมการสอบสวนส่งไปตามนั้น

(2) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัยและไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุใด ๆ ก็ให้สั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งหรือวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า และผู้นั้นมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง หรือมาตรฐานตำแหน่ง หรือมาตรฐานวิทยฐานะ ถ้าเป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ต้องกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง

(3) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดวินัยร้ายแรงที่จะลงโทษปลดออกหรือไล่ออก และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ผู้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ แล้วสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนตามควรแก่กรณี

(4) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งลงโทษย้อนไปก่อนวันที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่นนั้น โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

(5) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัยแต่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่นโดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การจ่ายเงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการ พระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. 2502 ให้จ่ายดังนี้ เมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุด

- (1) ไม่ผิดให้จ่ายเต็ม
- (2) ผิดแต่ไม่ถึงออกจ่ายครึ่งหนึ่ง
- (3) ผิดถึงออกไม่จ่าย

คดีหรือกรณีถึงที่สุด มีนัยดังนี้

- (1) ถ้าเป็นคดีในศาล คดีถึงที่สุดเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว
- (2) ถ้าถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย กรณีจะถึงที่สุดเมื่อการสอบสวนพิจารณาเสร็จและรายงานผลการสอบสวนนั้นไปยัง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี และ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. มีมติเป็นอย่างใดถือเป็นที่ที่สุด

(3) กรณีที่มีการอุทธรณ์/ร้องทุกข์คำสั่งลงโทษ กรณีจะถึงที่สุดเมื่อได้มีการพิจารณาอุทธรณ์/ร้องทุกข์แล้ว

5. การให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน คือ การให้ข้าราชการผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาออกจากราชการขาดจากตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนระหว่างการสอบสวนพิจารณา เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน เป็นผลให้พ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งอาจแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งและอัตราเงินเดือนนั้นได้

หลักเกณฑ์การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- (1) มีเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการได้
- (2) จะต้องเป็นกรณีที่มีอำนาจพิจารณาเห็นว่าการสอบสวนหรือพิจารณากรณีหรือคดีนั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว

ขั้นตอนและวิธีการเช่นเดียวกับการสั่งพักราชการ ในกรณีที่มีการสั่งพักราชการไว้แล้ว แต่มีเหตุอันควรต้องสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน จะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอีกชั้นหนึ่งก็ได้ โดยสั่งให้ออกตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป

ผลของการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

(1) ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ย่อมพ้นสภาพการเป็นข้าราชการและต้องออกจากราชการไปชั่วคราว แต่เป็นการออกจากราชการที่ไม่เด็ดขาด จะต้องมีการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วอีกชั้นหนึ่ง

(2) ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ได้

(3) อาจแต่งตั้งบุคคลอื่นมาแทนในตำแหน่งนั้นได้ แต่ต้องคำนึงด้วยว่าหากผลการสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วปรากฏว่า ผู้นั้นมิได้กระทำผิดหรือกระทำผิดแต่ไม่ถึงต้องออกจากราชการ จะมีตำแหน่งอื่นในระดับเดียวกันรองรับหรือไม่

การสั่งให้กลับเข้ารับราชการและการจ่ายเงินเดือนของผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเป็นไปเช่นเดียวกับผู้ถูกสั่งพักราชการ

การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ

การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ หมายถึง การพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยหรือไม่ หากกระทำผิดเป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใด และควรลงโทษในสถานใดหรือไม่ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และจะกระทำต่อเมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยกระจ่างชัดเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยความผิดและกำหนดโทษได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสอบสวน เว้นแต่ กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กฎ ก.ค.ศ.กำหนด ข้อเท็จจริงอาจได้จากการสืบสวน หรือจากการรวบรวมข้อมูล แล้วแต่กรณี

ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ ได้แก่

- 1) ผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายกำหนด
- 2) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง
- 3) ก.ค.ศ.

ก. ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง : ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ ได้แก่ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2549* ซึ่งกำหนดให้

- 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 5% เป็นเวลาไม่เกิน 1 เดือน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ครั้งหนึ่งไม่เกิน 5% เป็นเวลาไม่เกิน 2 เดือน หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 1 ชั้น
- 3) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี อธิการบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 5% เป็นเวลาไม่เกิน 3 เดือน หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งไม่เกิน 1 ชั้น

ข. ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ ได้แก่

- 1) ก.ค.ศ. : สำหรับตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งอธิการบดี ตำแหน่งศาสตราจารย์ ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ และผู้ซึ่งกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว
- 2) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง : สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งยกเว้นตำแหน่งตามข้อ 1)

หลักการพิจารณาความผิด

การพิจารณาความผิด มีหลักในการพิจารณาดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การพิจารณาโดยยึดกฎหมายเป็นหลัก การกระทำใดจะเป็นความผิดทางวินัย ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่สามารถลงโทษเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการกระทำนั้นได้ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดวินัยกรณีใด จะต้องเข้าองค์ประกอบของการกระทำผิดกรณีนั้นด้วย เช่น กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มีองค์ประกอบคือ

- มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ
- ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ
- เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 78 ก. วันที่ 1 สิงหาคม 2549 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2549

1) มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ หมายถึง มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่ง หน้าที่จากผู้บังคับบัญชามอบหมาย หรือหน้าที่จากการสมัครใจเข้าผูกพันตนเอง ยอมรับเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

2) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ หมายถึง การจงใจกระทำหรือการจงใจละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายกำหนดให้ต้องกระทำ

“โดยมิชอบ” หมายถึง มิชอบด้วยกฎหมายระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี

3) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้

“ประโยชน์” หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณแก่ผู้รับ อาจหมายถึงทรัพย์สินและมีใช้ทรัพย์สิน เช่น อาจเป็นการบริการ การได้รับความสะดวก รวดเร็ว การอนุญาต การอนุมัติ

“มีควรได้” หมายถึง มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

หากเป็นประโยชน์ที่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ถ้าไม่ครบองค์ประกอบความผิดของกรณีใด ก็ไม่เป็นความผิดตามกรณีนั้น หากข้อเท็จจริงเข้าองค์ประกอบกรณีใด ตามมาตราใด ก็ปรับบทความผิดไปตามกรณีนั้น มาตรา นั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

แต่อย่างไรก็ดี การพิจารณาความผิดโดยคำนึงถึงหลักนิติธรรมแต่เพียงอย่างเดียว

อาจไม่ถูกต้องเหมาะสมตามความเป็นจริง หรือตามเหตุผลที่ควรจะเป็น เช่น กรณีผู้บริหารโรงเรียนไม่นำเงินค่าใช้จ่ายที่เหลือจากโครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริม (นม) หรือโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาคืนเข้าบัญชีธนาคาร และได้นำเงินไปใช้ในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินมาแสดง เพื่อหักล้างยอดเงินทางบัญชีของโรงเรียนให้ตรงกับยอดเงินทางบัญชีของธนาคาร แสดงว่าอาจนำเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว กรณีเช่นนี้ถ้าพิจารณาตามหลักนิติธรรมโดยเคร่งครัด ก็ต้องปรับบทความผิดเป็นทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะ 1) มีหน้าที่ราชการ 2) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ 3) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้ เข้าองค์ประกอบความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 84 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แล้วความผิดดังกล่าวกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมาตรา 99 บัญญัติว่า ในกรณีที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนผ่อนโทษห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก และในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการนั้น มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร 0205/ ว 234 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2536 กำหนดว่า ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ กรณีนี้หากพิจารณาตามหลักนิติธรรม โดยเคร่งครัดแล้ว จะต้องลงโทษถึงไล่ออก หรือปลดออก ซึ่งอาจไม่ถูกต้องตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น จึงต้องนำหลักมโนธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย

2. หลักมโนธรรม ได้แก่ การพิจารณาให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรมตามความเป็นจริง และตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น หมายถึง การพิจารณาความผิดไม่ควรคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความยุติธรรมด้วย

* “ความยุติธรรม” ได้แก่ เรื่องที่บุคคลในสังคมซึ่งเป็นบุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้สึกผิดชอบ เชื่อมั่นว่าเป็นเรื่องที่ชอบธรรม (: ลอร์ด เดนนิ่ง) เช่น ตามตัวอย่างดังกล่าวในข้อ 1 การพิจารณาวินิจฉัย จะต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร กล่าวคือ แม้จะไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายเงินมา แสดง เพื่อหักล้างยอดเงินทางบัญชีของโรงเรียนให้ตรงกับยอดเงินทางบัญชีของธนาคารซึ่งอาจเป็นเพราะความบกพร่องในการควบคุมระบบการเงิน หากฟังได้ว่าผู้รับนั้นไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางการเงิน และปรากฏว่าโรงเรียนได้มีการสร้างรั้วคอนกรีต ศาลาเนกประสงค์ สวนหย่อม และโครงการกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ตามที่กล่าวอ้างจริง โดยไม่มีเงินงบประมาณจากราชการอุดหนุน ลำพังเงินบริจาคอย่างเดียวไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน การกระทำแม้จะขัดต่อระเบียบของทางราชการ แต่หากมิได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียน หรือมิได้ทำให้เด็กนักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันหรืออาหารเสริม (นม) แต่อย่างใด กรณีเช่นนี้ยังไม่อาจฟังเป็นเรื่องทุจริต จะเป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนั้น การพิจารณาความผิดจึงต้องอาศัยหลักนิติธรรมและหลักมโนธรรมประกอบกัน จึงจะเกิดความถูกต้องและเป็นธรรม เป็นการใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรม

หลักการพิจารณาการกำหนดโทษ

การพิจารณากำหนดโทษมีหลักที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือ การคำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

- ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง : โทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี

ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน อาจลดหย่อนโทษได้แต่ต้องไม่ต่ำกว่าปลดออก

- ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง : โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ถ้ามีเหตุ

อันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้

- กรณีความผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บน

เป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ในการลดหย่อนโทษ ผู้บังคับบัญชาต้องวางโทษก่อนว่าควรลงโทษสถานใด แต่มีเหตุ

อันควรลดหย่อนโทษอย่างไรจึงให้ลงโทษสถานใด หรือให้ลดหย่อนเป็นสถานใด

เหตุผลลดหย่อนโทษ ได้แก่ เป็นความผิดครั้งแรก ไม่เกิดความเสียหาย บรรเทาความ

เสียหาย รู้เท่าไม่ถึงการณ์ คุณความดี เป็นต้น ทั้งนี้ กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเห็นว่า

ควรไล่ออกจากราชการเท่านั้น โดยเห็นว่า การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ

2. หลักมโนธรรม คือ การพิจารณากำหนดโทษให้เหมาะสมตามควรแก่กรณี เช่น

ความผิดร้ายแรงก็ต้องกำหนดโทษร้ายแรง ความผิดไม่ร้ายแรงก็ต้องกำหนดโทษไม่ร้ายแรง ให้เหมาะสมกับกรณีความผิด

3. หลักความเป็นธรรม คือ ต้องพิจารณากำหนดโทษโดยเสมอหน้ากัน ใครทำผิดก็ต้อง

ถูกลงโทษไม่มีการยกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง กระทำผิดอย่างเดียวกันควรต้องลงโทษเท่ากัน อย่างไรก็ตาม

* คำนียามคำว่า “ความยุติธรรม” ของ ลอร์ด เดนนิ่ง รวมคำบรรยายหลักวิชาซีพนักกฎหมาย หน้า 307
ศ.แสวง บุญเฉลิมวิภาส

แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันแต่พฤติการณ์แห่งการกระทำอาจไม่เหมือนกัน โทษจึงอาจแตกต่างกันได้ เช่น

- ลักษณะของการกระทำผิด
- ผลแห่งการกระทำผิด
- คุณความดี
- การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด
- การให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเอง
- เหตุเบี่ยงหลังการกระทำผิด
- สภาพของผู้กระทำผิด

4. นโยบายของทางราชการ ผู้บังคับบัญชาควรจะได้รับทราบนโยบายของทางราชการ ในการปราบปรามกวดขันการกระทำผิดต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการใช้ดุลพินิจกำหนดระดับโทษ ให้ได้มาตรฐานตามนโยบายของทางราชการ เช่น

- ยาเสพติด
- ทุจริตคอร์ปชั่น
- ละเมิดสิทธิเด็ก
- ทุจริตการสอบคัดเลือก

การลงโทษ

การลงโทษ เป็นมาตรการหนึ่งในการรักษาวินัย นอกเหนือจากการส่งเสริมให้ข้าราชการมีวินัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำผิดวินัย และเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การลงโทษทางวินัยมีผลดีในแง่เป็นการปรามไว้ไม่ให้ผู้อื่นกล้ากระทำผิดเพราะกลัวถูกลงโทษ แม้ว่าการลงโทษจะเป็นมาตรการที่พึงใช้เป็นลำดับสุดท้ายในการรักษาวินัย แต่ก็ยังเป็นมาตรการที่สำคัญ และจำเป็น * ทั้งนี้ การลงโทษทางวินัยมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นการตอบโต้หรือแก้แค้นผู้กระทำผิดวินัย ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 97 บัญญัติว่า “การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทำเป็นคำสั่ง วิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบของ ก.ค.ศ. ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและมีให้เป็นไปโดยพยาบาล โดยอคติ หรือโดยโทสะจริตหรือลงโทษผู้ที่ไม่มี ความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น” หากแต่มีจุดมุ่งหมายดังนี้ คือ

1. เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน จุดมุ่งหมายนี้ปรากฏจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตราต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 82 บัญญัติว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ”

มาตรา 95 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย”

* ประวิณ ณ นคร, คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา (จัดพิมพ์โดยสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. 2525)

และวรรคเจ็ด บัญญัติว่า “ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗ และมีพฤติกรรมปกป้อง ช่วยเหลือ เพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย”

ตามกฎหมายดังกล่าว แสดงจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยโดยเคร่งครัด เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย หรือเพื่อเป็นการปรามผู้กระทำความผิด และปรามมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ให้ข้าราชการทุกคนสังวรไว้ว่าถ้ากระทำความผิดวินัยจะต้องถูกลงโทษ

2. เพื่อรักษามาตรฐานความประพฤติ ขวัญ กำลังใจ และประสิทธิภาพของข้าราชการ จุดมุ่งหมายนี้ปรากฏตามมาตรา 95 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปในทางที่มีวินัย”

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บังคับบัญชา การฝึกอบรม การส่งเสริมให้มีการพัฒนา จะทำให้ข้าราชการมีความระมัดระวังในการรักษามาตรฐานความประพฤติและรู้สึกรู้สีกว่ามีความเป็นธรรม ในระบบราชการ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการที่จะประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีและตั้งใจทำงานให้เกิดผลดี ซึ่งเป็นผลสะท้อนถึงประสิทธิภาพของข้าราชการ

3. เพื่อจูงใจให้ข้าราชการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น การลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด จะทำให้ผู้ถูกลงโทษยอมรับและเกิดความสำนึกในสิ่งที่ได้กระทำ จะเป็นทางจูงใจให้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

4. เพื่อรักษาชื่อเสียงของทางราชการและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ ทางหนึ่งที่จะรักษาชื่อเสียงและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อทางราชการ ก็คือ การทำให้ข้าราชการมีระเบียบวินัย มีประสิทธิภาพในการทำงานโดยสม่ำเสมอ

ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ

ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย หมายถึง มีกฎหมายบัญญัติว่า เป็นผู้บังคับบัญชา เช่น

- กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
- กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
- กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันการศึกษา

ฯลฯ

ผู้บังคับบัญชาที่จะมีอำนาจสั่งลงโทษนั้น ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจลงโทษ ถ้ากฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีอำนาจลงโทษไว้ แม้จะเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ก็ไม่มีอำนาจลงโทษ เช่น รองปลัดกระทรวง รองเลขาธิการ รองอธิบดี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย แต่ตำแหน่งดังกล่าวกฎหมายมิได้ให้ อำนาจสั่งลงโทษ เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจลงโทษ หรือเป็นผู้รักษาราชการแทนผู้มีอำนาจลงโทษ

การส่งลงโทษวินัยร้ายแรงหรือการส่งลงโทษตามมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ผู้มีอำนาจส่งลงโทษตามมติคือ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุหรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แล้วแต่กรณี

คำสั่งลงโทษ : ต้องทำเป็นหนังสือให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น

ข้อควรคำนึงในการส่งลงโทษ

การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาจะต้องคำนึงถึงขั้นตอนในการดำเนินการ ก่อนการส่งลงโทษ และอำนาจในการส่งลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่กระทำการนอกเหนืออำนาจของตน การส่งลงโทษที่มีได้กระทำตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด เป็นการส่งลงโทษที่ไม่ถูกต้อง ต้องดำเนินการ เสียใหม่ให้ถูกต้อง ได้แก่

(1) การส่งลงโทษเกินอำนาจ ในกรณีที่กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยอำนาจการลงโทษให้อำนาจผู้อำนวยการ สถานศึกษาส่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 1 เดือน ถ้าส่งลงโทษเกินอำนาจที่กฎหมาย กำหนดไว้ ย่อมเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการส่งลงโทษตาม มติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ผู้บังคับบัญชาสามารถส่งลงโทษได้ แม้โทษนั้นจะเกินอำนาจ เนื่องจากเป็นการส่งตามมติ มิได้เป็นการสั่งโดยอาศัยอำนาจของตนเอง แต่ทั้งนี้ อัตราโทษต้องไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น โทษตัดเงินเดือน ตัดได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน 5% เป็นเวลาสูงสุด ไม่เกิน 3 เดือน หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน 1 ขั้น ซึ่งเป็นอัตราโทษที่มีกฎหมายกำหนดไว้แล้ว มิฉะนั้นจะ เป็นการส่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2) ต้องเป็นโทษตามที่กฎหมายกำหนด หมายถึง ผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัย หรือหลักเกณฑ์ การลงโทษทางวินัยต้องใช้บังคับแก่ผู้ใด ผู้นั้นย่อมต้องมีสิทธิได้รู้ว่ามิโทษใดบ้างที่จะนำมาใช้บังคับ แก่การกระทำของตน เช่น โทษตัดเงินเดือนกฎหมายกำหนดให้ตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน 5% เป็นเวลาสูงสุดไม่เกิน 3 เดือน ตามอำนาจของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ หรือลดขั้นเงินเดือนครั้งหนึ่ง ได้ไม่เกิน 1 ขั้น ไม่อาจลงโทษนอกเหนือกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือเกินกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดได้ เช่น ลงโทษตัดเงินเดือน 10% หรือลดขั้นเงินเดือน 2 ขั้น เพราะกฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษดังกล่าวไว้ในกรณีที่ เป็นการส่งตามมติก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นการส่งตามมติก็ต้องเป็นโทษและอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนด ไว้แล้ว ไม่อาจมีมตินอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ มิฉะนั้นจะเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่ง ที่สั่งตามมติก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลใช้บังคับ

(3) ผู้ส่งลงโทษมิใช่ผู้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงานอาจมีข้าราชการจากหลายหน่วยงาน มาทำงานร่วมกัน เช่น ข้าราชการครูโรงเรียน ก. ไปช่วยราชการโรงเรียน ข. ผู้บริหารโรงเรียน ข. มิใช่ผู้บังคับบัญชาของผู้ไปช่วยราชการ จึงไม่มีอำนาจส่งลงโทษ มีเพียงอำนาจการบังคับบัญชาเท่านั้น

(4) การส่งลงโทษโดยไม่ได้ตั้งกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ. หรือมิได้นำเสนอองค์คณะพิจารณา ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

(5) การส่งลงโทษห้ามส่งย้อนหลัง เว้นแต่กรณีที่มีการพักราชการ หรือให้ออกจากราชการ ไว้ก่อน หรือเป็นกรณีที่ให้อ่อนได้ตามระเบียบว่าด้วยวิธีการออกคำสั่ง

(6) สภาพการเป็นข้าราชการ การสั่งลงโทษจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อ ผู้นั้นยังมีสภาพเป็นข้าราชการอยู่ แต่สำหรับกรณีที่มีการกล่าวหาในเรื่องวินัยร้ายแรง หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา หรือถูกฟ้องคดีอาญาอยู่ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการ แม้ผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว มาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ก็ให้อำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นต่อไปได้ เว้นแต่จะเป็นการออกจากราชการเพราะตาย ถ้าผลการสอบสวนปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง ผู้บังคับบัญชายังมีอำนาจสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออกย้อนหลังได้ เว้นแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อผู้นั้นออกจากราชการไปแล้ว กฎหมายให้งดโทษเสียได้ (มาตรา 102) สำหรับในกรณีที่ผู้นั้นตายในระหว่างการสอบสวนผู้บังคับบัญชาไม่อาจสั่งลงโทษได้ ต้องสั่งยุติเรื่อง

การรายงานการดำเนินการทางวินัย

ระเบียบ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2548 กำหนดให้กระบวนการดำเนินการทางวินัยและการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการเสร็จสิ้นที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการทางวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง โดยแยกเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กับไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรณีที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาก็จะรายงานสิ้นสุดที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา กรณีไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจะรายงานสิ้นสุดที่ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ดังนี้

1. กรณีวินัยไม่ร้ายแรง : เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการทางวินัยหรือสั่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของตนแล้ว กรณีที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยนั้นไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรณีที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการ หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าโทษที่จะลงสูงเกินกว่าอำนาจของตน ให้รายงานไปยังผู้มีอำนาจ เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงาน ต้องตรวจสอบการดำเนินการว่าถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายหรือไม่ รวมถึงคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและคำสั่งลงโทษถูกต้องหรือไม่ การปรับข้อเท็จจริงกับบทกฎหมายถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องก็ให้แก้ไขให้ถูกต้องและผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานอาจเปลี่ยนแปลงโทษได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ระดับโทษต้องไม่เกินอำนาจของตน

คำสั่งลงโทษเป็นคำสั่งทางปกครอง เมื่อผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดแล้ว ต้องดำเนินการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้นั้นทราบโดยเร็ว พร้อมทั้งต้องแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ให้ผู้ถูกลงโทษทราบว่าสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อใครได้ภายในกี่วัน ในกรณีที่เป็นการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษด้วยอำนาจของตนเอง สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง แล้วแต่กรณี ได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ซึ่งอาจเป็นการให้ลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปี ที่รับทราบคำสั่ง ในทางปฏิบัติจะให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบในคำสั่งลงโทษนั่นเอง และให้ผู้ถูกลงโทษเก็บไว้ 1 ฉบับ และเก็บรวมไว้ในสำนวน 1 ฉบับ หากเป็นการแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ต้องเป็นไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หากไม่มีการแจ้งสิทธิดังกล่าวอายุความอุทธรณ์จะขยายเป็น 1 ปี

เมื่อมีการสั่งลงโทษแล้วก็ต้องรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง พิจารณาตามมาตรา 104 ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานเห็นว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงได้ ตามมาตรา 104 (1) ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 53 หรือไม่ก็ตาม เมื่อดำเนินการแล้วจึงเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามมาตรา 100 วรรคสี่ ยกเว้นตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ต้องรายงานผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 53

ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหัวหน้าส่วนราชการ ต้องเสนออุทธรณ์ให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง พิจารณาทันที อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง อาจพิจารณาเพิ่มโทษ ลดโทษ ได้ตามความเหมาะสม หากเห็นว่าโทษที่ลงนั้นเหมาะสมแล้วให้ยกอุทธรณ์ และให้ถือว่าเป็นการพิจารณาการดำเนินการ

ทางวินัยแล้ว การอุทธรณ์นี้ให้ถือเป็นที่สุดจะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการเพิ่มโทษเป็นปลดออก หรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ได้อีกครั้งหนึ่ง

2. กรณีวินัยร้ายแรง : การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องผูกโยงกับอำนาจบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา 53 หมายความว่า การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงเป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 53 เว้นแต่จะเป็นข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ซึ่งมีได้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 53 แต่มาตรา 98 วรรคห้า ให้อำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับรายงานตามมาตรา 104 (1) หรือผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 100 วรรคหก

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งอยู่ในอำนาจการบรรจุและแต่งตั้ง ตามมาตรา 53 (4) หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หมายถึง คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เห็นว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ต้องเสนอ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง พิจารณา ในกรณีที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต้องเสนอผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา กรณีเช่นนี้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจมีข้อสังเกต หรือเห็นว่ายังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ก็แนะนำให้ทำให้อ้างอิงสมบูรณ์ได้แต่จะส่งเป็นอย่างไรไม่ได้ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง มีมติเป็นประการใดก็ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ หรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แล้วแต่กรณี ส่งไปตามนั้น

การใช้ดุลพินิจของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ต้องอยู่ภายในกรอบของกฎหมายไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้ตามอำเภอใจ มิฉะนั้นจะเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยไม่สุจริต และเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น มาตรา 99 บัญญัติว่า กรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องลงโทษปลดออก หรือไล่ออก จะลดหย่อนโทษได้ไม่ต่ำกว่าปลดออก หาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง มีมติให้ลงโทษในความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ลดหย่อนโทษเป็นต่ำกว่าปลดออก มติเช่นนี้ เป็นมติที่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือกรณีที่เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน เนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้การลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาที่สามารถสั่งได้เอง มิได้บัญญัติให้เป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง เพียงแต่ไม่ตัดอำนาจของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ที่จะมิตีให้ลงโทษดังกล่าวได้ ดังนั้น การที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง จะมิตีให้ลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงได้ก็เพียงพอที่มีกฎหมายกำหนดไว้แล้วเท่านั้น โดยที่กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ. 2549 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2549 ได้กำหนดอัตราโทษตัดเงินเดือนไว้สูงสุดไม่เกิน 5% เป็นเวลาไม่เกิน 3 เดือน และอัตราโทษลดขั้นเงินเดือนสูงสุดไม่เกิน 1 ขั้น หาก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง มีมติให้ลงโทษเกินกว่าอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น มีมติให้ลงโทษลดขั้นเงินเดือน 2 ขั้น ต้องถือว่าเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งลงโทษตามมตินั้นก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน เพราะเป็นอัตราโทษที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ การสั่งลงโทษตามมติไม่ผูกติดกับอำนาจทั่วไปในการสั่งของผู้บังคับบัญชา เพราะเป็นการสั่งโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 100 วรรคห้า หรือมาตรา 104 วรรคสาม ตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบกับระดับโทษ และรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่

การศึกษาพิจารณา แต่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้ว มีมติให้เพิ่มโทษเป็นลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น เช่นนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาก็สามารถส่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน 1 ขั้น ตามมติได้

กรณีที่ต้องรายงานหรือส่งเรื่องไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณา มีดังต่อไปนี้

1. กรณีที่เป็นการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แล้วมิได้ลงโทษตามมติ หรือมิได้ดำเนินการตามมติ เช่น กรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นพ้องกันว่า ไม่เป็นความผิดหรือเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงผู้บังคับบัญชา ก็อาจสั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือส่งลงโทษที่อยู่ในอำนาจของตนเองได้ตามควรแก่กรณีสำหรับกรณีเช่นนี้เมื่อรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้งแล้ว จะต้องรายงานไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาด้วย (ข้อ 7 และข้อ 8)

2. กรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา 110 (4) หรือมาตรา 111 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แล้วมิได้สั่งให้ออกตามมติเมื่อรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้งแล้ว จะต้องรายงานไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาต่อไป (ข้อ 11)

3. กรณีที่เป็นการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือการให้ออกจากราชการแก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งอธิการบดี ตำแหน่งศาสตราจารย์ และผู้ซึ่งกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว (ข้อ 11)

4. กรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการทางวินัย หรือสั่งให้ออกจากราชการแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา (ข้อ 4 ข้อ 7 และข้อ 8 วรรคท้าย)

5. กรณีที่เป็นการดำเนินการของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด (ข้อ 12)

6. กรณีที่ ก.ค.ศ. เห็นสมควรให้จัดส่งสำนวนไปเพื่อพิจารณา (ข้อ 15 วรรคท้าย)

การอุทธรณ์

ความหมาย

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกกระทบสิทธิจากคำสั่งของฝ่ายปกครองใช้สิทธิโต้แย้ง ขอให้เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่ง

มาตรา 121 และมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายใน 30 วัน

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยมีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

1. เงื่อนไขในการอุทธรณ์

1.1 ผู้อุทธรณ์

ต้องเป็นผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยและไม่พอใจผลของคำสั่งลงโทษ ผู้อุทธรณ์ต้องอุทธรณ์เพื่อตนเองเท่านั้น ไม่อาจอุทธรณ์แทนผู้อื่นได้

1.2 ระยะเวลาอุทธรณ์

ผู้อุทธรณ์ต้องอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษ

1.3 การอุทธรณ์

การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือประธาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ส่วนราชการ แล้วแต่กรณี พร้อมลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ส่งที่สำนักงาน ก.ค.ศ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการ หรือจะส่งผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ การส่งหนังสืออุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์อาจนำมายื่นเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ ในกรณีที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ จะถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตราวันที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์ ดังนั้น หนังสืออุทธรณ์ที่ส่งทางไปรษณีย์ผู้รับหนังสือจะต้องแนบซองหนังสือไว้กับหนังสืออุทธรณ์นั้นด้วย

1.4 หนังสืออุทธรณ์

หนังสืออุทธรณ์ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายและเหตุผลในการอุทธรณ์ ให้เห็นว่า ได้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร พร้อมเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี)

1.5 การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา

ผู้อุทธรณ์มีสิทธิขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในหนังสืออุทธรณ์ หรือยื่นขอภายใน 30 วัน นับแต่วันยื่นหนังสืออุทธรณ์ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา สำนักงาน ก.ค.ศ. จะมีหนังสือแจ้งกำหนดวัน เวลาที่ ก.ค.ศ. จะพิจารณาอุทธรณ์ และจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ออกคำสั่งลงโทษให้มาแถลงแก้ในวันที่มีการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งหากผู้บังคับบัญชาไม่ประสงค์ จะแถลงแก้ก็ได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ ก.ค.ศ. ทราบ

1.6 การอุทธรณ์โทษวินัยไม่ร้ายแรง

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของผู้บังคับบัญชา สั่งด้วยอำนาจของตนเอง ต้องอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ.ส่วนราชการ เว้นแต่ การสั่งลงโทษตามมติให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ.

1.7 การอุทธรณ์โทษวินัยร้ายแรง

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ต้องอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ทั้งนี้ การร้องทุกข์คำสั่งให้ออกจากราชการ หรือคำสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ก็ต้องร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. เช่นเดียวกัน

2. การพิจารณาอุทธรณ์

ในการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ส่วนราชการ จะพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายและความชอบด้วยข้อเท็จจริง ดังนี้

2.1 ผู้ออกคำสั่งกระทำโดยมีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหรือไม่

2.2 กระทำโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ โดยพิจารณาการปรับข้อเท็จจริง กับตัวบทกฎหมาย

2.3 กระทำโดยถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน วิธีการที่เป็นสาระสำคัญหรือไม่

2.4 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องเหมาะสมแล้ว ให้ยกอุทธรณ์

2.5 ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษยังไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็อาจเพิ่มโทษหรือลดโทษได้

2.6 ถ้าเห็นว่าไม่มีความผิดให้ยกโทษ

กรณีที่เห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ก็สั่งให้ดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง เช่น

กรณีที่เป็นมูลกรณีวินัยร้ายแรง แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ก็มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงได้

3. อุทธรณ์ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้

อุทธรณ์ที่ไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ตามกฎหมาย คือ

- 3.1 อุทธรณ์ที่ยื่นเกิน 30 วัน
- 3.2 อุทธรณ์ที่ผู้อุทธรณ์ไม่ลงลายมือชื่อในหนังสืออุทธรณ์
- 3.3 อุทธรณ์ที่เป็นการอุทธรณ์แทนผู้อื่น
- 3.4 อุทธรณ์ที่ไม่มีสาระ ตามข้อ 1.4

การร้องทุกข์

ความหมาย

การร้องทุกข์ หมายถึง ผู้ถูกกระทบสิทธิหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งของฝ่ายปกครอง หรือคับข้องใจจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา ใช้สิทธิร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมขอให้เพิกถอนคำสั่ง หรือ ทบทวนการกระทำของฝ่ายปกครอง หรือของผู้บังคับบัญชา

มาตรา 122 และมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และผู้ซึ่งเห็นว่า ตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือกรณี ถูกตั้งกรรมการสอบสวน มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายใน 30 วัน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องทุกข์

1. ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. เหตุที่จะร้องทุกข์

- 2.1 ถูกสั่งให้ออกจากราชการ
- 2.2 ถูกสั่งพักราชการ
- 2.3 ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 2.4 ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือคับข้องใจจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา
- 2.5 ถูกตั้งกรรมการสอบสวน

3. วิธีการร้องทุกข์

- 3.1 การร้องทุกข์ ให้ร้องทุกข์สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นไม่ได้
- 3.2 ให้ร้องทุกข์เป็นหนังสือลงลายมือชื่อพร้อมที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ภายใน 30 วัน

นับแต่วันที่ได้ทราบ หรือควรทราบเหตุแห่งการร้องทุกข์ ยกเว้นกรณีไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือ คับข้องใจจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา อาจร้องทุกข์ด้วยวาจาเพื่อปรึกษา หรือแก้ข้อคับข้องใจ ต่อผู้บังคับบัญชาของตนก่อนได้ แต่หากไม่พอใจจึงร้องทุกข์เป็นหนังสือต่อไปก็ได้

3.3 หนังสือร้องทุกข์ต้องมีข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมาย และเหตุผลในการร้องทุกข์

3.4 ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิขอแถลงการณ์ด้วยวาจา

3.5 การร้องทุกข์ตามข้อ 2.1, 2.2 และ 2.3 ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. การร้องทุกข์ตามข้อ 2.4 และ 2.5 ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

3.6 การยื่นหนังสือร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์อาจนำมายื่นเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ โดยถือวันที่ที่ไปรษณีย์ประทับตรารับที่ซองเป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

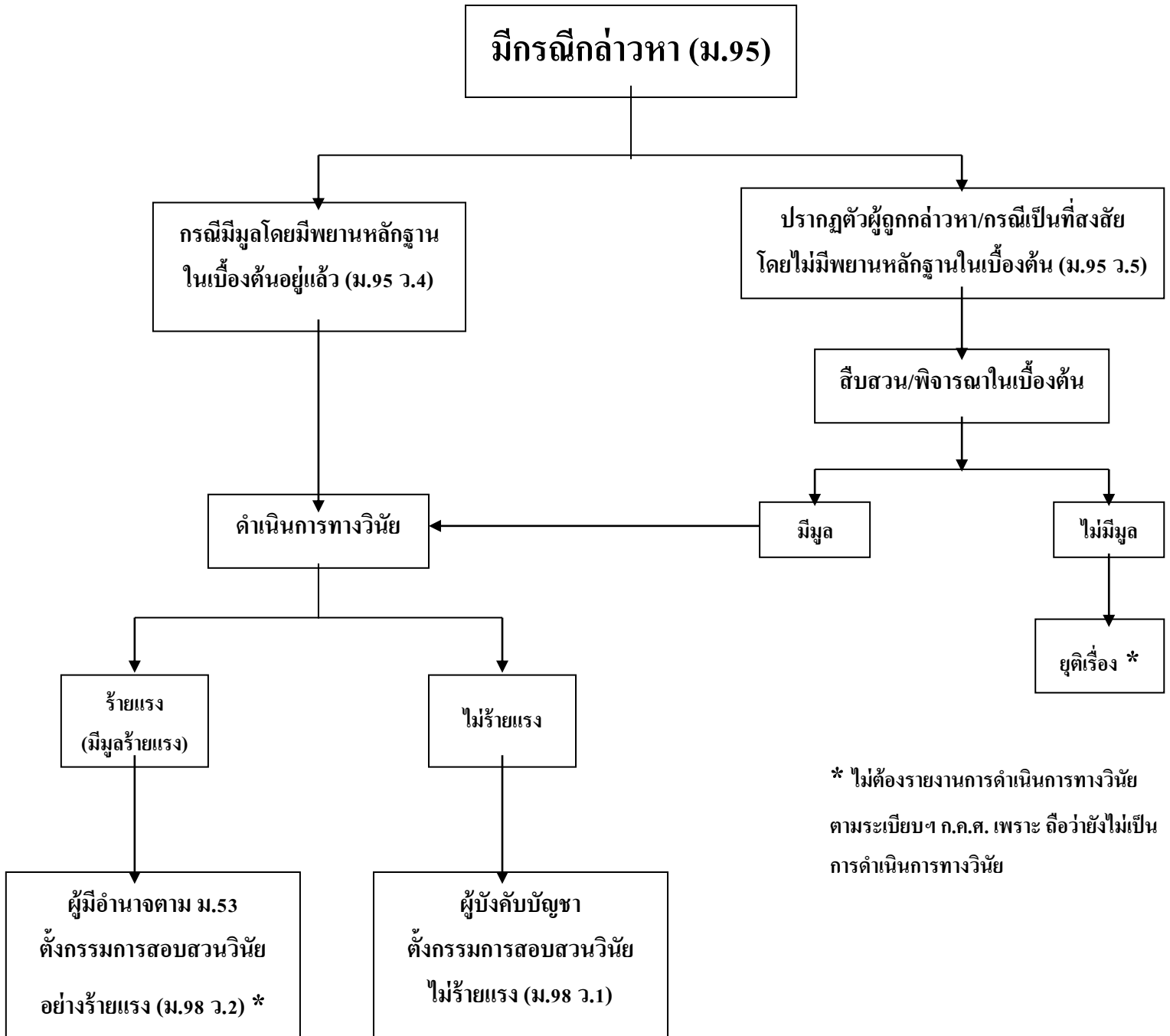
4. การพิจารณาร้องทุกข์

4.1 ถ้าเห็นว่าคำสั่งถูกต้องเหมาะสมแล้วให้ยกคำร้องทุกข์

4.2 ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องเหมาะสมก็อาจเพิกถอน หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

4.3 ถ้าเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ก็อาจสั่งให้ดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง

ก่อนการดำเนินการทางวินัย

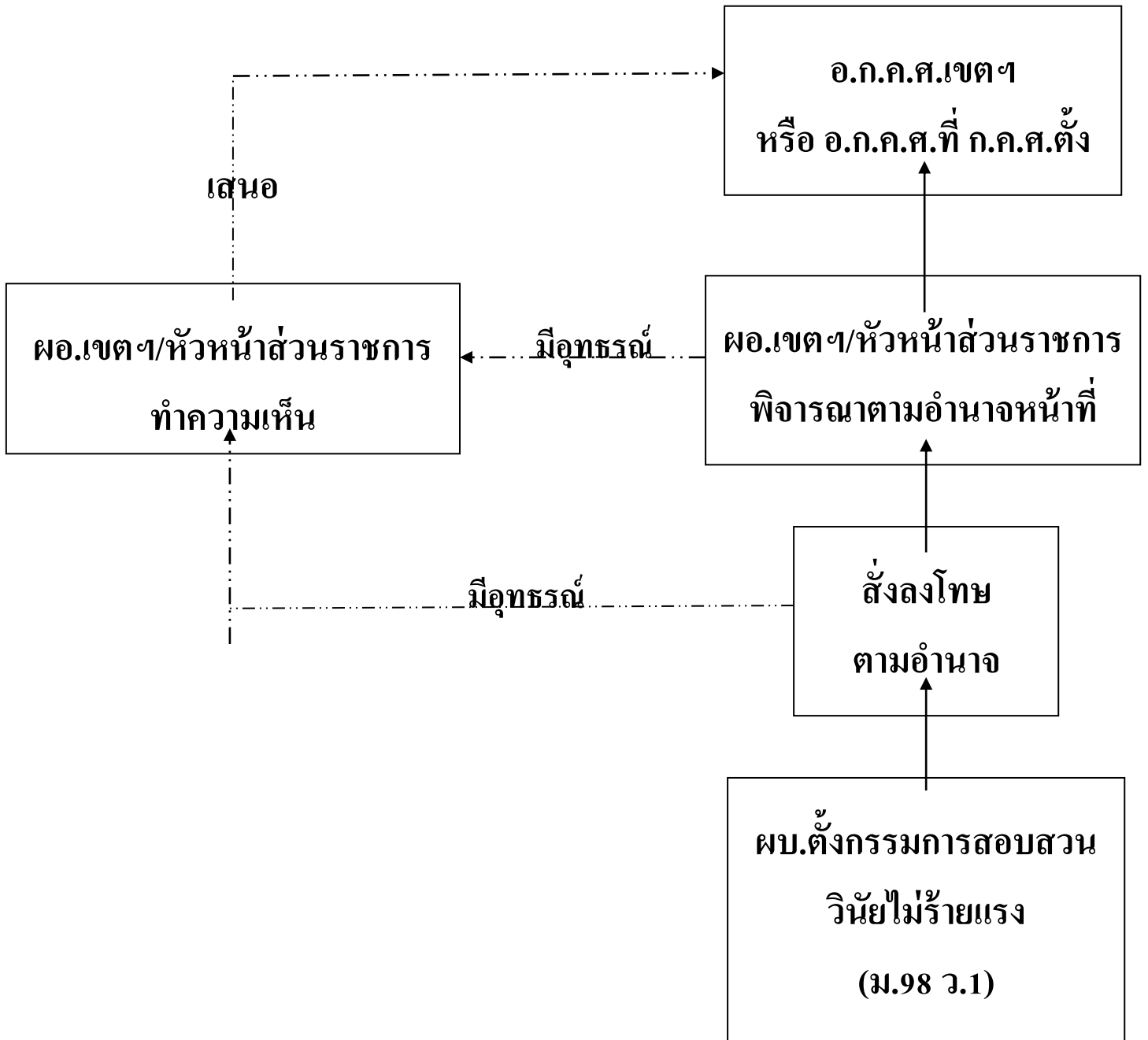
* ไม่ต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยตามระเบียบฯ ก.ค.ศ. เพราะ ถือว่ายังไม่เป็นการดำเนินการทางวินัย

* เว้นแต่กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง/กรณีที่เป็น ป.ป.ช.

ข้อมูลความผิดทางวินัย ตาม ม.92 ไม่ต้องตั้งกรรมการ

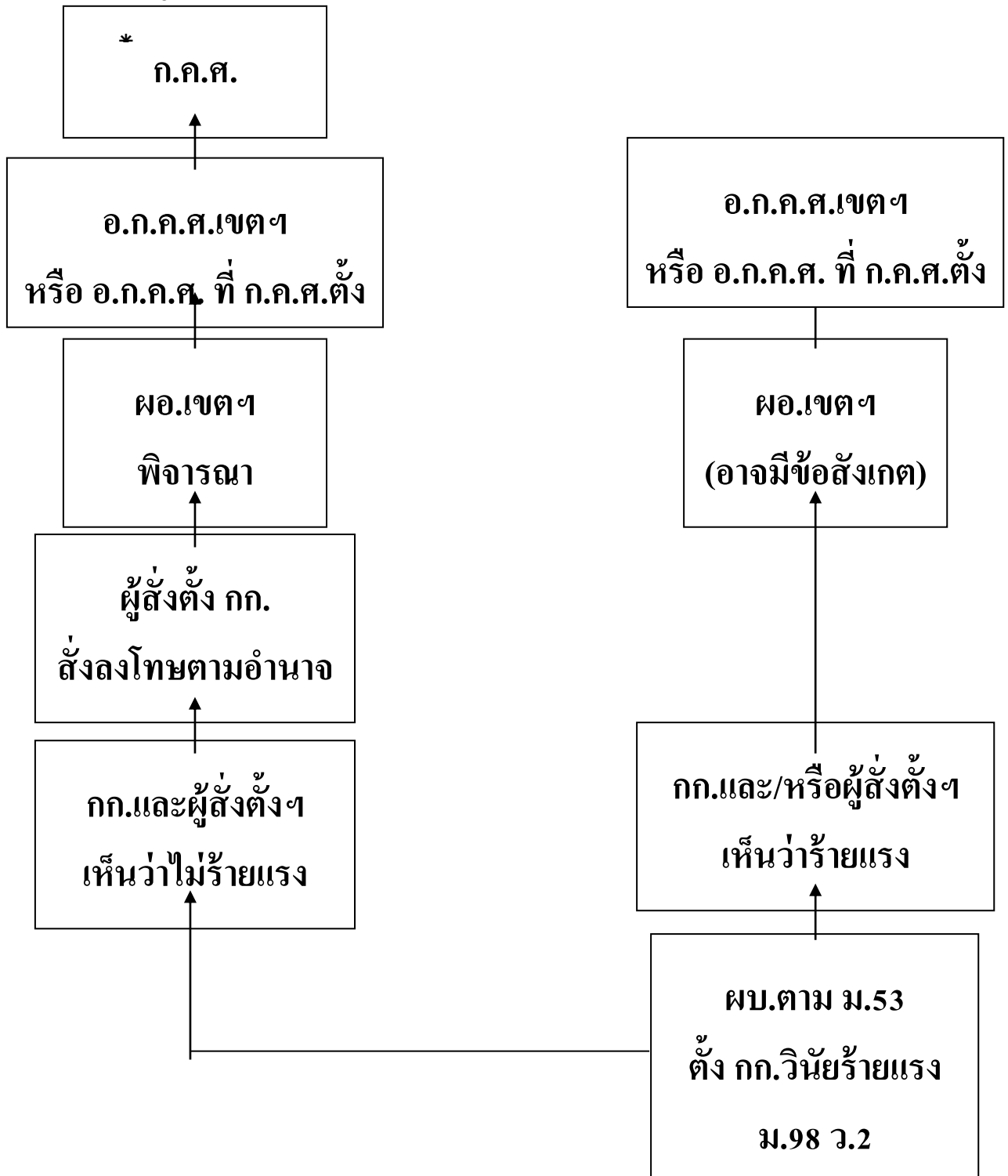
สอบสวน

แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

หมายเหตุ การพิจารณาอุทธรณ์ถือเป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัยร้ายแรง

หมายเหตุ

*

เฉพาะกรณี อ.ก.ค.ศ.เขตฯ มีมติเห็นชอบ/รับทราบ

แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

